

DET KONGELIGE
KOMMUNAL- OG REGIONALDEPARTEMENT

Ot.prp. nr. 26

(2003–2004)

Om lov om endringer i lov 12. juni 1987 nr. 56 om Sametinget og andre samiske rettsforhold (sameloven)

Tilråding fra Kommunal- og regionaldepartementet av 19. desember 2003, godkjent i statsråd samme dag. (Regjeringen Bondevik II)

1 Innledning og sammendrag

Kommunal- og regionaldepartementet fremmer herved forslag til lov om endring i lov 12. juni 1987 nr. 56 om Sametinget og andre samiske rettsforhold (sameloven), § 2–6 om samemantall.

Samelovens § 2–6 hjemler opprettelse av et samemantall og fastsetter kriteriene for å kunne begjære seg innført i manntallet. Stemmerett ved valg til Sametinget er tillagt alle som kan delta i kommunestyrevalg og som står oppført i samemantallet i bostedskommunen, jf. samelovens § 2–5. Likeså er valgbarhet og forslagsrett ved valg til Sametinget betinget av at vedkommende er innført i samemantall i valgkretsen, jf. § 2–7.

Innføring i samemantallet i henhold til § 2–6 er betinget av egen begjæring samtidig som det avgis erklæring om at vedkommende oppfatter seg som same, og enten a) har samisk som hjemmespråk, eller b) har forelder, besteforelder eller oldeforelder med samisk som hjemmespråk, eller c) er barn av person som står eller har stått i samemantallet.

Begjæring om innføring i samemantallet skal i samsvar med gjeldende lovbestemmelse fremmes overfor bostedskommunen som utarbeider samemantallet på grunnlag av folkeregistret i kommunen, samemantallet ved siste valg og de krav om innføring eller strykninger som er kommet i løpet av valgperioden. Lovendringen tar sikte på å endre

dette således at krav om innføring i samemantallet skal fremmes overfor Sametinget, og Sametinget skal heretter ha ansvaret for innføring og eller strykninger på grunnlag av mottatte begjæringer.

Departementet fremmer samtidig forslag om endring i § 2–6 nåværende tredje ledd med sikte på å gi Sametinget myndighet til å gi samtykke til bruk av samemantallet, blant annet til forskning.

2 Bakgrunnen for og kommentarer til departementets forslaget

2.1 Sentral føring av samemantallet – endring § 2–6

På bakgrunn av de erfaringer som er høstet etter de valg som har blitt gjennomført siden 1989, og på grunnlag av Sametingets egne evalueringer har det blitt vedtatt flere endringer i sameloven for å legge forholdene bedre til rette for valg til Sameting.

Ved lovendringer 28. februar 1997 ble språkkriteriene i § 2–6 (første ledd bokstav b) utvidet til å omfatte oldeforelder med samisk som hjemmespråk. Videre ble det åpnet for at barn av person som er eller har vært oppført i samemantallet skulle kunne begjære seg innført i samemantallet uten hensyn til språkkriteriene (ny bokstav c). Det ble åpnet adgang til bruk av det alminnelige folkeregis-

ter ved utarbeidelse av samemantallet og adgang til bruk av elektronisk databehandling ved framstilling av manntallet (§ 2–6 nytt andre og tredje ledd). Ved lovendring 1. juni 2001 ble det vedtatt etablering av en sentral valg nemnd, Sametingets valg nemnd, til erstatning for kretssamevalg styre r i landets 13 valgkretser.

Kommunal- og regionaldepartementet fremmer herved forslag om endringer i samelovens § 2–6 for å følge opp Sametingets forslag om sentral føring av samemantallet. Det tas sikte på at lovendringen iverksettes slik at arbeidet med å tilrettelegge for en omlegging av manntallsføringen kan starte i rimelig tid før neste sametingsvalg i 2005.

Forslaget krever endring i sameloven § 2–6. I første ledd strykes «*i bostedskommunen*». Som nytt annet ledd tilføyes: «*Begjæring om innføring i samemantallet rettes til Sametinget*». Nåværende andre ledd blir nytt tredje ledd hvor det presiseres at det er Sametinget som utarbeider samemantallet ved at «*av Sametinget*» føyes til i første setning. I dette leddet tilføyes som siste setning: «*Samemantallet skal føres kommunevis*». Nåværende tredje ledd blir nytt fjerde ledd hvor «*departementet*» i siste setning erstattes med «*Sametinget*». Endringene vil så langt det er nødvendig bli innarbeidet i forskrifter for valg av Sameting.

2.2 Høringsuttalelser

Departementets forslag til lovendring har vært til høring hos samtlige departementer, Sametinget, Sentralkontoret for folkeregistrering, kommunene og samtlige kjente samiske organisasjoner.

Ingen av de mottatte høringsuttalelsene inneholder innsigelser mot den foreslåtte lovendring.

Datatilsynet, som hadde fått høringsnotatet oversendt fra Arbeids- og administrasjonsdepartementet, «*...finner at endringene bidrar til at opplysningene i samemantallet i større grad enn i dag blir korrekte og oppdaterte. Overføring av ansvaret til Sametinget vil også gjøre det klarere for den enkelte hvor man kan henvende seg for å utøve sine rettigheter etter personopplysningsloven, så som retten til innsyn. Vi finner dette positivt og støtter forslaget til endring*».

2.3 Nærmere om departementets forslag

Sametinget har i vedtak av 19. september 2002 i sak 35/02 fremmet forslag til revisjon av sameloven og reglene for valg av Sametinget. Vedtaket er fattet på bakgrunn av en utredning fra et eget utvalg som har sett nærmere på valgordningen og valgreglene. Sametinget foreslår i dette vedtaket at samemantallet skal føres sentralt av Sametinget.

Innskrivingen i samemantallet har utviklet seg positivt fra 5497 manntallsførte i 1989 til 9921 i 2001. Landet er inndelt i 13 valgkretser. Over halvparten av landets kommuner har manntallsførte samer i sin kommune. 9 av 13 valgkretser består av 3–15 kommuner, mens valgkrets 12 Sørsameområdet består av ca 70 kommuner. Valgkrets 13 Sør-Norge har nærmere 300 kommuner. Ved siste valg i 2001 var det registrert personer i samemantallet i ca 140 av disse kommunene, de fleste med 1–5 personer. To av valgkretsene, Karasjok og Kautokeino, er én-kommune kretser.

Lovendringen i 1997 som åpnet for å benytte en skjult anmerkning i folkeregistret ved person som hadde begjært seg innført i samemantallet og bruk av EDB, forutsatte at det skulle bli enklere å etablere et korrekt samemantall ved at denne registrering ville følge personen ved eventuell flytting til annen kommune og ved at personer automatisk ville bli slettet fra manntallet ved død. Valget i 2001 er det første valget som ble gjennomført på grunnlag av et elektronisk manntall. Det viste seg imidlertid at et EDB-ført manntall i seg selv ikke har vært nok til at manntallet ble korrekt.

Ved godkjenning av valget i 2001, heter det i innstillingen fra Sametingets fullmaktskomité til Sametinget i sak 27/01, at det ved en manuell sammenstilling av det elektroniske samemantallet og det manntallet som kommunene hadde sendt Sametingets valg nemnd, ble funnet en differanse på 400 personer. Differansen var oppstått ved at personer som var registrert i det elektroniske manntallet, ikke var registrert i kommunenes manntall, og omvendt. Disse falt derved ut av manntallet grunnet manglende samordning av det elektroniske manntallet og de kommunevise manntall.

Forslaget om en sentral føring av manntallet, vil innebære en omlegging av manntallsføringen fra den enkelte kommune til sentral føring utført av Sametinget. Sametinget vil ha ansvaret for den samlede manntallsføringen og for at manntallet føres kommunevis. Den kommunevise framstillingen av samemantallet forutsettes videreført på samme måte som det forutsettes at det er folkeregisteret i bostedskommunen som etablerer grunnlag for krav om registrering eller strykning i samemantallet.

Forslaget vil innebære at ansvaret for godkjenning av begjæringer om innføringer og strykninger i samemantallet flyttes fra den enkelte kommune til Sametinget. Begjæring om innføring i samemantallet rettes til Sametinget. Kommuner som mottar begjæringer, bør sørge for at disse blir oversendt løpende til Sametinget. Sametinget vil, i samarbeid med Sentralkontoret for folkeregistrering,

foreta innføringer i det sentrale folkeregisteret og sørge for at kommunene får et oppdatert valgmannstall til sametingsvalget. De nærmere regler om utlegging av samemanntallet, om adgang til retting og om underretning om endringer vil som tidligere bli fastsatt i forskrift i medhold av samelovens § 2–11.

Departementet legger til grunn at en sentralisering av både manntallsføringen og forvaltningen av samemanntallet, vil bidra til enhetlige rutiner og en samordnet behandling av begjæringer om innføring eller strykninger i manntallet, og vil sikre at manntallet blir ført løpende, dvs. også mellom valgårene. Sentral føring vil kvalitetssikre manntallet slik at det kan fremstå som et godt arbeidsredskap for Sametinget i forberedelsen av valget med godkjenning av listekandidater og forslagstillere og ved gjennomføring og oppgjør av valget.

Departementet finner det likeså riktig at loven fastsetter at det er Sametinget som forvalter myndighet til å samtykke til at samemanntallet gjøres tilgjengelig for forskning og lignende.

2.4 Andre forslag om endringer fremmet av Sametinget

Sametinget har også fremmet forslag til endringer i valgordningen som gjelder krets-inndeling, mandatfordeling med innføring av utjevningsmandater til det underrepresenterte kjønn, krav om kjønnsfordeling blant valglistenes kandidater, økt krav til antall underskrifter for etablering av lokale valglistene og forslag om at barn av manntallsførte foreldre

skal føres automatisk inn i samemanntallet. Sametinget vedtok imidlertid samtidig å nedsette et ekspertutvalg som på bred basis skal vurdere alle sider ved sametingsvalget. Departementet har Sametingets forslag til vurdering og vil eventuelt fremme forslag til endringer senere.

3 Økonomiske og administrative konsekvenser

Den administrative oppfølging og tilrettelegging for sentral føring av samemanntallet vil skje av Sametinget i samarbeid med Sentralkontoret for folkeregistrering. Eventuelle merkostnader beregnes til ca 0,5 mill kroner pr. år. Beløpet vil bli dekket over Sametingets budsjett.

Den foreslåtte endring i sameloven krever tilsvarende revisjon av forskrift om valg av Sameting. Forskriftsendring vil skje i nært samarbeid med Sametinget.

Kommunal- og regionaldepartementet

t i l r å r:

At Deres Majestet godkjenner og skriver under et framlagt forslag til proposisjon til Stortinget om lov om endringer i lov 12. juni 1987 nr. 56 om Sametinget og andre samiske rettsforhold (sameloven).

Vi HARALD, Norges Konge,

s t a d f e s t e r:

Stortinget blir bedt om å gjøre vedtak til lov om endringer i lov 12. juni 1987 nr. 56 om Sametinget og andre samiske rettsforhold (sameloven) i samsvar med et framlagt forslag.

Forslag

til lov om endringer i lov 12. juni 1987 nr. 56 om Sametinget og andre samiske rettsforhold (sameloven)

I

I lov 12. juni 1987 nr. 56 om Sametinget og andre samiske rettsforhold (sameloven) skal § 2–6 lyde:

§ 2–6 Samemanntallet

Alle som avgir erklæring om at de oppfatter seg selv som same, og som enten

- a) har samisk som hjemmespråk, eller
- b) har eller har hatt forelder, besteforelder eller oldeforelder med samisk som hjemmespråk, eller
- c) er barn av person som står eller har stått i manntallet

kan kreve seg innført i *samemanntallet*.

Begjæring om innføring i samemanntallet rettes til Sametinget.

Samemanntallet utarbeides av *Sametinget* på grunnlag av folkeregisteret, *samemanntallet* ved siste valg og de krav om innføring eller strykning som er kommet i løpet av valgperioden. *Samemanntallet skal føres kommunevis.*

Når en person er innført i samemanntallet, kan dette registreres i folkeregisteret. Denne registrering skal være tilgjengelig kun for den myndighet som har ansvaret for gjennomføring av valg til Sameting, eller etter samtykke fra *Sametinget*.

Samemanntallet kan føres ved hjelp av EDB.

II

Denne lov trer i kraft straks.
